

VA-strategi

Inledning

Detta dokument är en strategi för försörjning av vatten och avlopp i Färgelanda kommun. Dokumentet kallas VA-strategi och här anges hur man i Färgelanda kommun ska agera för att på bästa sätt, givet de förutsättningar som finns i kommunen, uppnå målet om en försörjning av vatten och avlopp som är hållbar i framtiden ur ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Beslut som kommunen fattar framöver och som gäller försörjning av vatten och avlopp i Färgelanda kommun ska grundas på de ställningstaganden som finns i VA-strategin.

En ordlista som förklarar begrepp i VA-strategin återfinns i Bilaga 1. VA-strategin redogör för Färgelandas kommuns generella ställningstaganden samt ett antal riktlinjer för hur arbetet med VA-försörjningen skall bedrivas i kommunen. Bilaga 2 är en lathund för ställningstagande.

VA-strategin har tagits fram med utgångspunkt i den tidigare utformade VA-översikten för Färgelanda kommun och är ett politiskt beslutat dokument som är styrande för resterade delar VA-planarbetet. VA-strategin har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter från Färgelanda kommun, VästVatten AB och Dalslands Miljökontor. Aktualisering av VA-strategin bör utföras vart fjärde år i samband med att översiktsplanen aktualiseras. När VA-strategin är antagen påbörjas arbetet med att ta fram en VA-plan för kommunen där det framgår hur VA-försörjningen inom kommunen ska utvecklas för att kunna uppfylla framtida krav.

Förslaget är nu ute på remiss hos Färgelanda Vatten AB, Dalslands miljökontor och de politiska partierna i Färgelanda kommun.

Bakgrund och motiv

Kommunen har ett ansvar att planera för alla medborgares behov av vatten och avlopp. Syftet med VA-planeringen är att upprätthålla en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen och att bidra till god vattenstatus i kommunens yt- och grundvatten.

Historiskt har planeringen ofta skett inom förvaltningsavgränsade ansvarsområden. Av flera anledningar, bland annat EU:s ramdirektiv för vatten, de nationella miljömålen och lagen om allmänna vattentjänster, har behovet av en samlad vattenplanering ökat de senaste åren. Färgelanda kommun ingår i avrinningsområdet för känsliga recipienter som t.ex. Örekilsälven och Gullmarsfjorden, vilket är lokala incitament för en samlad VA-planering som omfattar hela kommunen.

VA-planeringen i Färgelanda kommun följer Hav och Vattenmyndighetens vägledning för kommunal VA planering vilken i sin tur är en vidareutveckling av den s.k. Stockholmsmodellen. Enligt manualen ingår 5 steg i VA planering

1. Initiering, politiskt uppdrag
2. VA-översikt
3. VA-strategi
4. VA-plan
5. Uppföljning, implementering

Steg 4 utgörs av olika handlingsplaner som skall presentera hur ställningstagandena i VA-strategin skall uppfyllas.

- 4a. Vattenförsörjningsplan för hela kommunen
- 4b. Förnyelseplan för allmänt VA (åtgärder inom den befintliga VA-anläggningen)
- 4c. Utbyggnadsplan för allmänt VA
- 4d. Handlingsplan för enskilda avlopp
- 4e.Handledning för dagvattenhantering

Tidshorizonten i samtliga handlingsplaner skall vara minst 12 år

Generella ställningstaganden för en långsiktigt hållbar VA-försörjning

1. VA-försörjningen ska kännetecknas av långsiktig hållbarhet ur ekologisk, ekonomisk och social aspekt.
2. För att trygga en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling skall VA-planen integreras med översiktsplaneringen.
3. Fastigheter i kommunen med behov av vatten- och avloppsförsörjning skall ha tillgång till ett dricksvatten av god kvalitet och en avloppsanläggning som uppfyller gällande krav.
4. Kommunen skall ta hänsyn till möjligheterna att ordna en hållbar VA-försörjning vid hantering av förhandsbesked och beslut om bygglov.
5. VA-försörjningen ska ske med resurshushållning i fokus där användande av vatten och energi ska minska.
6. VA-försörjningen ska planeras med hänsyn till översvämningsrisker, förhöjda vattennivåer, risk för ras och sked, ökad risk för mikrobiell smitta samt andra faktorer som kan påverkas av ett förändrat klimat.
7. Växtnäringsämnen från avlopp ses som en resurs och ingår i kretsloppet.
8. Renhållningstaxan och andra styrmedel ska vara utformade för att gynna avloppssystem med god kretsloppspotential.
9. VA-taxan ska tydligt spegla kostnaderna för varje nyttighet.
10. Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen som bidrar till ökad möjlighet för samhällsutveckling skall kunna delfinansieras med skattebidrag.

Riktlinjer

Dricksvatten och spillvatten inom kommunalt verksamhetsområde

1. Åtgärder i den allmänna VA-verksamheten skall genomföras kostnadseffektivt.
2. Driften av de allmänna anläggningarna inom Västvatten ska präglas av samverkan mellan kommunerna för att optimera användningen av resurser.
3. Kommunen skall skydda potentiella dricksvattenresurser som är prioriterade för allmän vattenförsörjning.
4. VA-taxan och andra styrmedel ska vara utformade för att gynna avloppssystem med god kretsloppspotential.
5. VA-taxan skall tydligt spegla kostnaderna för varje nyttighet samt förändras med god framförhållning.
6. Alla allmänna grundvatten- och ytvattentäkters vattenskyddsföreskrifter skall vara aktuella och skall ses över och revideras vid behov.
7. Risker vid framtida klimatförändringar skall utredas i samband med åtgärder i den allmänna VA-anläggningen.
8. Varje allmän vattentäkt skall kunna ersättas med reservvattentäkt eller annat reservvatten.
9. Västvatten skall ha en krisberedskapsplan för vattenförsörjning. En nödvattenplan skall finnas för varje vattentäkt och dess distributionsområde.
10. För att förbättra möjligheten för slam från de kommunala avloppsreningsverken att ingå i ett kretslopp ska ett aktivt uppströmsarbete bedrivas.
11. Vid utbyggnad av allmänt VA skall alternativa tekniklösningar för spillvattenhantering värderas för att uppnå största möjliga nytta i förhållande till investeringskostnaden.
12. Ovidkommande vatten till den allmänna va-anläggningen ska minskas genom ett systematiskt saneringsarbete.
13. VA-huvudmannen skall delta i åtgärdsarbetet för att uppnå god ekologisk och kemisk status i kommunens vattenförekomster.
14. Nyckeltal som beskriver VA-verksamheten ska årligen redovisas.
15. Beredskap i form av resurser och personal skall finnas tillgängliga för att lösa krissituationer dygnet runt.

Enskilt vatten och avlopp

16. Genom tillsyn och prövning skall de enskilda avloppens status vara känd för både kommunen och miljökontoret samt skall kommuniceras till berörda fastighetsägare. Tillsynen syftar till att de enskilda avloppen ska uppfylla miljöbalkens krav på hälsoskydd, miljöskydd och kretslopp.
17. Vid nybyggnation samt vid ändring av befintliga enskilda avloppsanordningar bör anläggningarna möjliggöra att en hög andel av näringsämnen kan återvinnas och ingå i kretsloppet.
18. Innehåll från en sluten tank med toalettavlopp ska hanteras separat för att detta slam inte ska riskera att förorenas.
19. Vid förhandsbesked och beslut om flera bygglov i samma område skall möjligheten för en gemensamhetsanläggning för avlopp utredas, till exempel minireningsverk.
20. Färgelanda kommun skall arbeta i enlighet med de riktlinjer som antagits för enskilda avloppsanordningar i Dalslands miljönämnd.

Dagvatten

21. Kommunen skall i sin översiktsplanering ta hänsyn till möjligheterna att ordna en långsiktigt hållbar dagvattenhantering i alla delar av kommunen.
22. Vid varje ny detaljplan, förhandsbesked samt i övriga områden där allmänt VA byggs ut skall ställning tas om dagvattenhantering behöver utredas.
23. Vid beslut om förhandsbesked och bygglov skall dagvattenhantering på fastigheten eller avledning till omgivningen kunna ske utan risk för översvämning eller annan olägenhet. Vid startbesked eller vid byggnation skall frågan om dagvattenhantering säkerställas så att översvämning eller annan olägenhet för omgivningen och recipient inte sker.
24. Dagvatten skall tas omhand på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt vilket innebär att utsläppen inte skall påverka människors hälsa eller miljön negativt.
25. Dagvatten skall fördröjas så nära källan som möjligt för att minska belastningen på ledningssystem och recipienter.
26. Föroreningar i dagvattnet ska avskiljas innan dessa når recipienten, om möjligt redan vid föroreningskällan.
27. Naturens sätt att omhänderta vatten genom avdunstning, fördröjning och infiltration ska eftersträvas vid hantering av dagvatten.
28. Kommunen skall aktivt arbeta för att koppla bort dag- och dräneringsvatten från allmänna spillvattenledningar.

Riktlinjer för utökande av kommunalt verksamhetsområde

Bebyggelsen i Färgelanda kommun skall delas in i fyra olika VA-områden; enskilt VA-område, bevakningsområde, utredningsområde och utbyggnadsområde.

Med enskilt VA-område avses områden som bedöms ha kvar enskilda VA-lösningar oavsett drift- och upplåtelseform. Med bevakningsområde avses områden som idag har en fungerande VA-försörjning men som bedöms kunna få ändrade förutsättningar som exempelvis vid fler bostäder.

Utredningsområden är områden med behov av en förändrad VA-försörjning där behovet behöver utredas och utbyggnadsområde är områden med behov av allmän VA-försörjning.

Behovet av en förändrad VA-struktur inom de identifierade områdena varierar beroende på ett antal faktorer som exempelvis bebyggelsestruktur, miljö- och hälsosaspekter, kvalitet på och tillgång till dricksvatten samt påverkan på närliggande recipient.

Dessa faktorer utgår från kommunens skyldighet enligt 6 § Lagen om allmänna vattentjänster att ordna med en allmän VA-försörjning. Lagen säger att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse ska kommunen se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. Huvudregeln skall vara att va-huvudmannen svarar för dricksvatten, spillvatten och dagvatten inom allmänna verksamhetsområden.

Ett områdes behov av en förändrad VA-struktur värderas efter följande kriterier;

Bebyggelsestruktur

- a. Antal fastigheter
- b. Andel permanentboende
- c. Naturgivna förutsättningar för enskild VA-försörjning

Miljö- och hälsosaspekter

- d. Recipientens betydelse (nationell, regional, lokal)
- e. Recipientens status (enligt EU:s ramdirektiv för vatten)
- f. Skyddsnivå för enskilt avlopp
- g. Risk för förorening av kommunal vattentäkt eller enskild vattentäkt
- h. Risk för påverkan av kommunal badplats
- i. Andel ej godkända avlopp

1. Medborgarna ska ha tillgång till information om vilka områden som utgör utbyggnadsområde, utredningsområde, bevakningsområde och enskilt VAområde. Det ska även framgå vilka bedömningskriterier som ligger till grund för respektive område.

2. Fastigheter i närheten av kommunalt vatten och avlopp ska utredas för eventuell påkoppling.